

Rudīte Rinkeviča

E-kulturoloģija. Rietumu un Austrumu kultūru raksturojums

Materi ls izstr d ts
ESF Darb bas programmas 2007. - 2013.gadam sCilv kresursi un nodarbin t ba+
priorit tes 1.2. slzgl t ba un prasmes+
pas kuma 1.2.1.sProfesion l s izgl t bas un visp r jo prasmju att st ba+
aktivit tes 1.2.1.2. sVisp r jo zin zanu un prasmju uzlabozana+
apakzaktivit tes 1.2.1.1.2. sProfesion laj izgl t b iesaist to pedagogu
kompetences paaugstin zana+

**Latvijas Universitātes realizētā projekta
„Profesionālajā izglītībā iesaistīto vispārizglītojošo mācību priekšmetu pedagogu
kompetences paaugstināšana”**

(Vienozan s Nr.2009/0274/1DP/1.2.1.1.2/09/IPIA/VIAA/003,
LU re istr cijas Nr.ESS2009/88) stenozanai.

Rīga, 2010

III. Kultūras procesi un starpkultūru attiecības

Ceturtdienas stunda

Rietumu un Austrumu kultūru raksturojums

Materiālu sagatavojusi Dr.philol. Rudite Rinkeviča

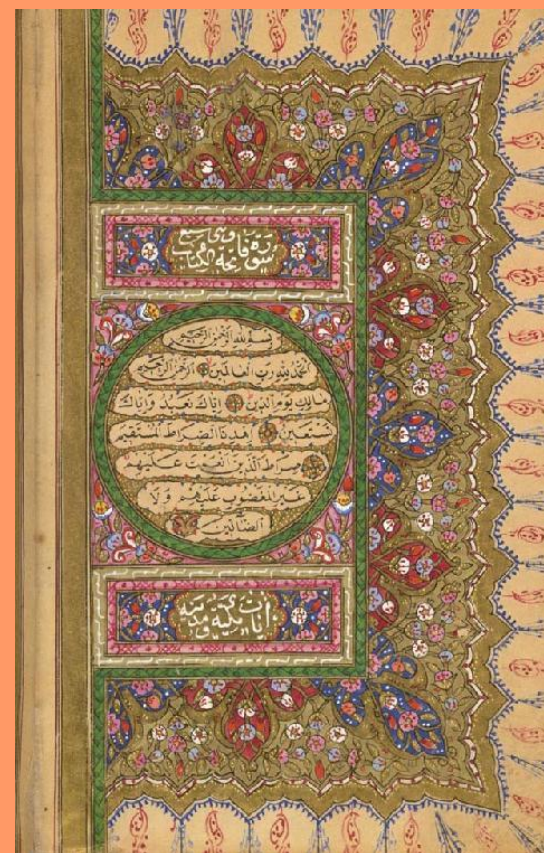
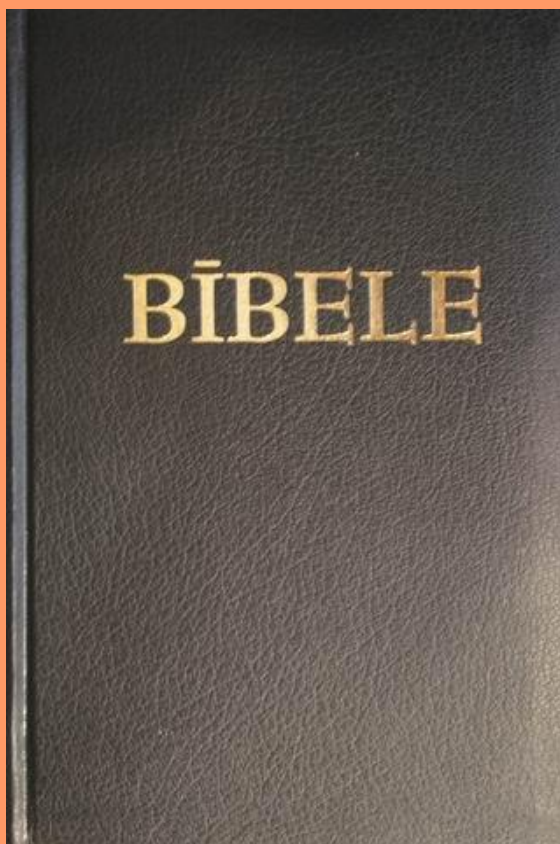
Rietumu un Austrumu zemju nozīmes pamatojums . noteiktas reliģijas dominānte ilgā laika posmā

Rietumi	Austrumi
<p>Zemes, kurās dominē kristīgā ticība</p> <p>Foto: darnick.com</p>	<p>Zemes, kurās dominē islāms, hinduisms, budisms</p> <p>macitajs.blogspot.com</p>

Bībele, ko veido Vec un Jaun Der ba . kristiezu Sv tie Raksti;
Korāns . musulma u (isl ma tic bas piekrit ju) Sv tie raksti

berzaunesbaznica.lv

rusellmneil.blogspot.com

Tom r gan **kristieši**, gan **musulmaņi** par **svētu** uzskata **Jeruzalemes pilsētu**.

Attēla vietne: ivarsjakovels.blogspot.com, 02.09.2010

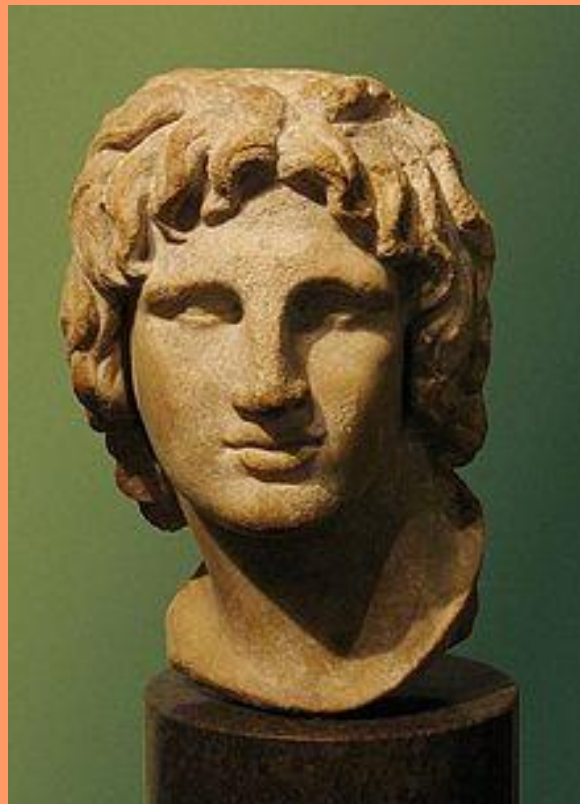
PROBLĒMA: šodien *Austrumu kultūras* nostiprinājusi jau Eiropieši, savstarpēji sasaistot oti atzītas, pat nesaistītas kultūras. Ķīniešu, japāņu, indiešu, Tuvo un Vidusjūras Austrumu kultūras. Tādēļ šodienas ir visai nekonkrētas.

Savukārt nereti ar *Rietumu (vai Eiropas) kultūru* saprot tikai Romas katoļu un protestantisko zemju kultūru, bet krievu, gruziņu, grieķu, bulgāru u.c. kultūras (Austrumeiropas tautu kultūras, kas pieder Bizantijas un Ortodoksajai baznīcai) tiek uzskatītas par no Rietumu pasaules atzītiem kultūriem, lai gan to pamati ir tie paši, kas Rietumos.

Vēstures fakti:

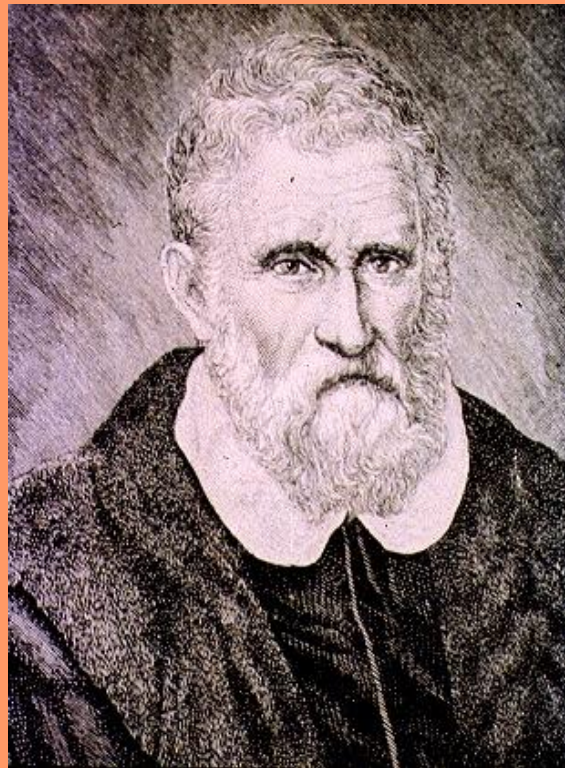
Pirmais dialogu starp Rietumu un Austrumu sabiedrībām aizsācis Maķedonijas valdnieks Aleksandrs Lielais (4.gs.

p.m. .) attēls: lv.wikipedia.org

Viens no pirmajiem kontaktus ar Austrumu zemēm veidoja ar tās liežu tirgotājiem un ceļotājiem **Marko Polo** (1254 . 1325). Grāmāt **6 Miljoni** z eiropiešiem publicējis stāstus par Austrumu zemēm, kas gājusi 21 gadu garumā ceļojuma laikā .

Attēls: slp.wikia.com, Gabriel Svoboda

Konflikti:

Par konfliktu periodu starp Rietumiem un Austrumiem p tnieki uzskata laiku no 12. . 18. gadsimtam.

Pirmais no tiem . **krusta kari** . konflikts starp musulma iem un kristieziem.

att ls: www.usu.edu

Tomēr:

Austrumu zem m karz sag d ja lielu postu, savuk rt Rietumu kult rai bija daudz ieguvumu zin tnes, izgl t bas, arhitekt ras, medic nas u.c. nozar s, sadz ves, modes, pat pers on g s higi nas att st b .

Kolonizācija:

19. . 20. gadsimt Rietumu un Austrumu kult ūru attiec bas ietekm ģa koloniz cijas process. 19.gs. Eirop notika r pnieciskais apv rsums, k rezult t tapuz s tehnolo ijas, p rsp ģa Austrumus.

Rietumu valstu var ņon ca Indija, ņa, Persija, Indo ņa, Afganist ņa. Par koloniju nek ūva Jap ņa.

Līdztiesība:

Pēc 1. pasaules kara Austrumu valstīm izdevās atbrīvoties no koloniālās atkarības un kļūt par līdztiesīgām Rietumu partnerēm.

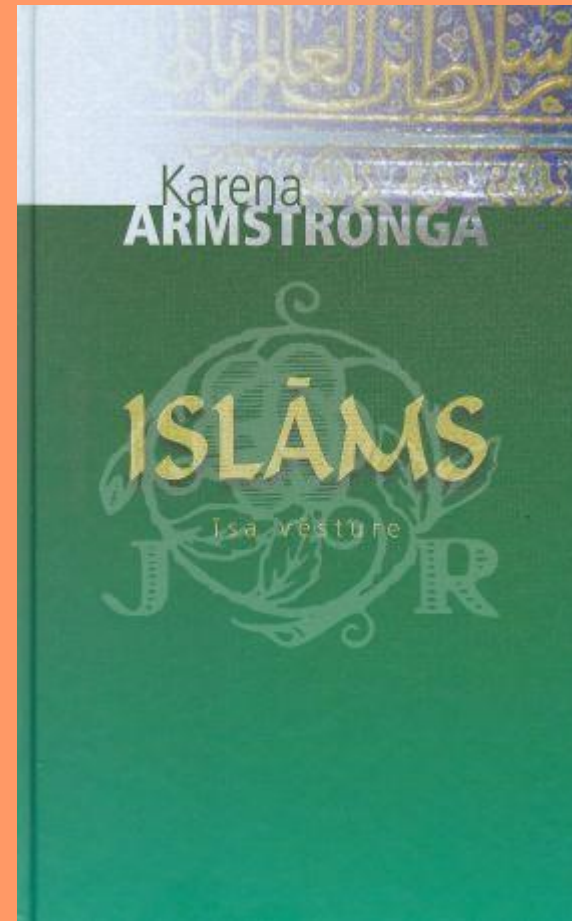
20. gadsimta 30. gados musulmaņu zemēs Tuvajos Austrumos aizsākās visu arābu valstu neatkarības iegūšana: franči un briti izveda karaspēku no arābu zemēm.

Vienlaikus Tuvajos Austrumos (Palestīnā, kurdu zemēs), Vidjos Austrumos radās jaunas konfliktu zonas. Turpretī Turcijas Austrumi, pateicoties Japānai, pamazām kļuva un mēdzenās jau iekarojusi savas pozīcijas kā lielākā pasaules ražotne

Kopzagrājiem viduslaikiem Rietumu kultūrā bijusi saistīta ar islāma pasauli

www.jr.lv, Atskaņojums, 2004

Korāna fragmentus
atdzejojis Uldis Bērziņš.
K. Armstrongas versija
par sunnitu un zītu
zēlānos, persiezu
ietekmes augšanu,
nesaskaņotām ar Rietumu
krustnežiem un mongoļu
iekarotājiem, par
garģajiem pūķjiem,
kas iezīmēja ceļu pie
Dieva.

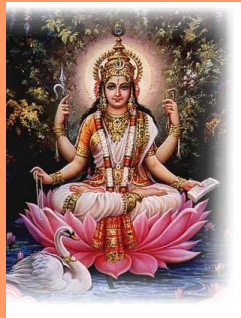

20. gadsimta nogalē eiropiešiem rodas aizvien lielāka interese par Austrumu reliģijām un garīgajiem vingrinājumiem, jo pazīstami par: **budismu**

attēls:
thedhamma.com

hinduismu

mnsu.edu, **reiki** sirius-centrs.lv, **jogu** govend.co.cc

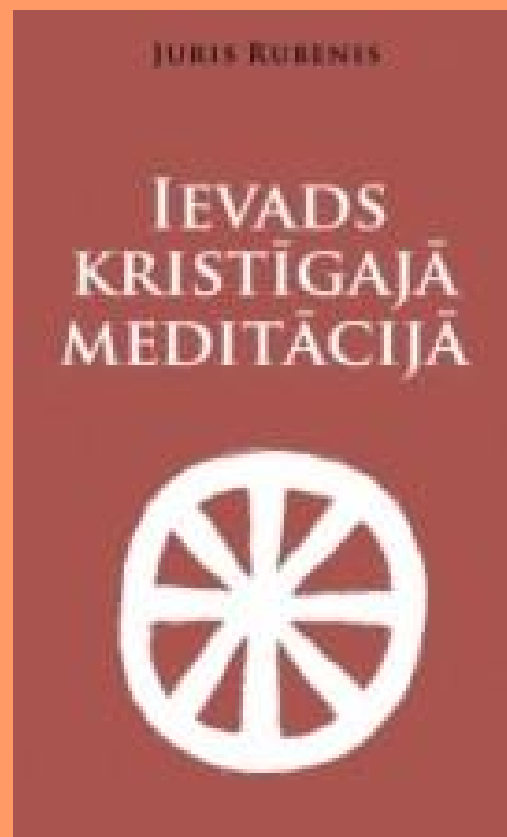

Pēdējos gados ar Latviju pieaugusi sabiedrības interese par dažādiem meditācijas veidiem, turklāt aktualizējoties tendence kristietības tradīciju sasaistīt ar Austrumu garīgajām vingrinājumu praksi.

Teologs Juris Rubenis grāmatā "Ievads kristīgajā meditācijā" apskata kristietības mistisko tradīciju dialogu ar citām garīgām tradīcijām. Autors dalās pieredzē un pieredzē par tās saucamo mantras (jeb formulas) meditāciju.

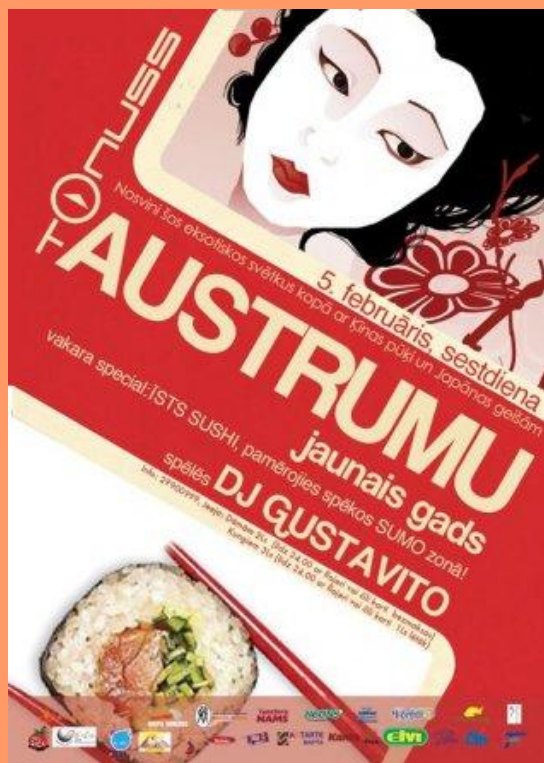
Grāmatas pirmajās daļās tiek saistoši iepazīstināti ne tikai ar meditācijas veidiem, bet arī ar meditāciju kā dvīseles mistisko ceļu. Savukārt otrajā grāmatas daļā varam izlasīt pavisam konkrētus, praktiskus padomus katram, kas vēlas uzsākt meditācijas praksi. Zvaigzne ABC

www.jaunasgramatas.lv

Lielai daai sabiedrības saistoša nevienu no mums
neatstāvējušā Austrumu subkulturāda. daudzi veida
horoskopi, jaunā gada sagaidāšana Austrumu
veidā.

Attēls: www.tonuss.lv

Eksotiski un iecien ti ir ar eiropiezu ceojumi uz Austrumiem un ar Austrumu valstu iedzivotju nodoms par t risma vai pat dz vesvietas galam r i izv l ties k du no Eiropas valst m.

Dubaija, www.discoverytours.lv

Hosams Abu Meri, Latvij str d jozais lib nis, rsts,
Ar bu kult ras centra Latvij vad t js
att ls: www.vienotiba.lv

**UZDEVUMS SKOLĒNIEM: izsakiet viedokli par profesora
Riharda Kūļa atzinumu!**

[--]Bojāiet klasiskā rietumu kultūra, kaut kādā mērī bojāiet rietumu civilizāciju. Vieta nekādi tikza nepaliks. Jau zobrā puse Briseles iedzīvotāju ir atnācīgi no dažādiem pasaules reģioniem. Es negribtu vērtēt, vai tas ir labi, vai slikti. Es sevi uzskatu par kosmopolītu, bet pazīst izpratnē: kā cilvēku, kuram nozīmīgs, būtisks [un būtiska cilvēciskā vērtība] ir citas kultūras, kurz gribtu realizēt dialogu ar jebkuru pasaules kultūru, bet tikai un vienīgi kā noteiktas kultūras pārstāvis, nevis kā cilvēks bez saknēm, bez kultūras.

e-0urn Is *Publiskās Lietas*

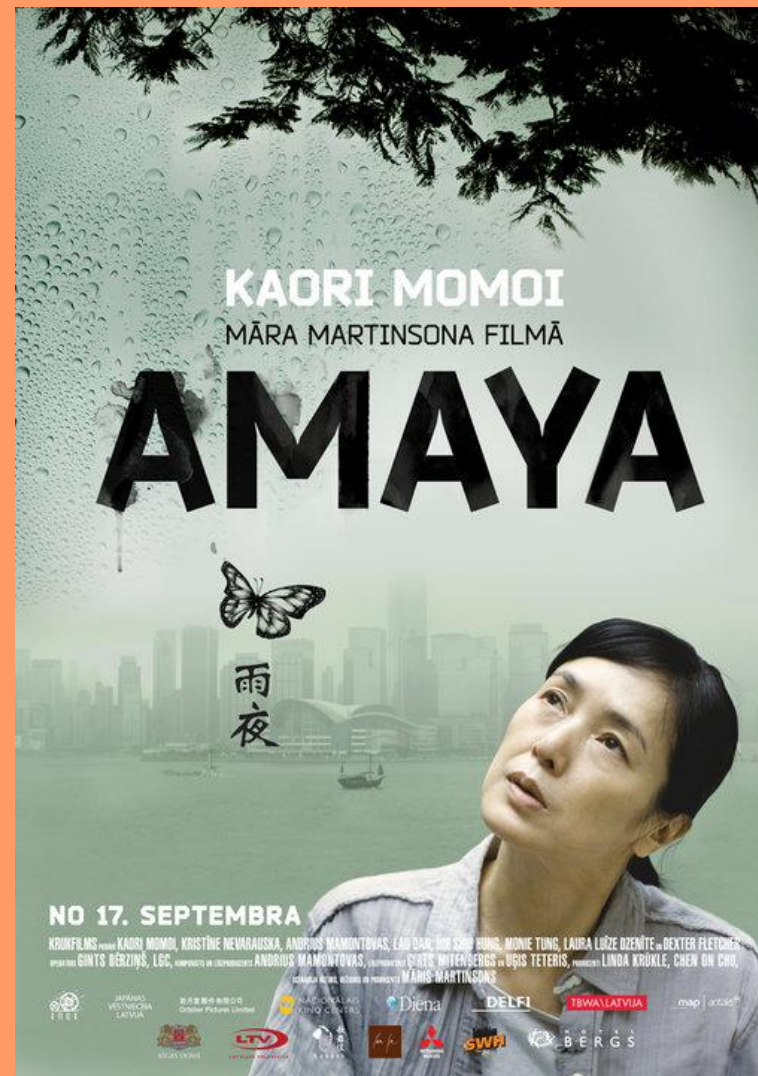
2010. gadā notika latviešu režisora Mārisa Martinsona Latvijā. Hongkongas kopražojuma filmas “**Amaya**” pirmizrāde. Filmā var atrast ne tikai savstarpējo attiecību daudzu modeļus, bet piedāvā izprast Austrumu un Rietumu kultūratzīrības, iekļūties varoņu tēlos un viņu ikdienas dzīvēs, kas bieži vien ir pilnas komiskās, pat absurdas situācijas.

Filmā AMAYA režisors Māris Martinsons veicis komplektējis multinationālu aktieru ansambli - galveno lomu atveido japāņu kinozvaigzne Kaori Momoi, nozīmīgā lomā arī latviešu aktrisei Kristīnei Nevarauskai.

Informācija: easyget.lv, 21.05., 2010.

Filmas AMAYA reklāmas plakāts

attēls: satori.lv

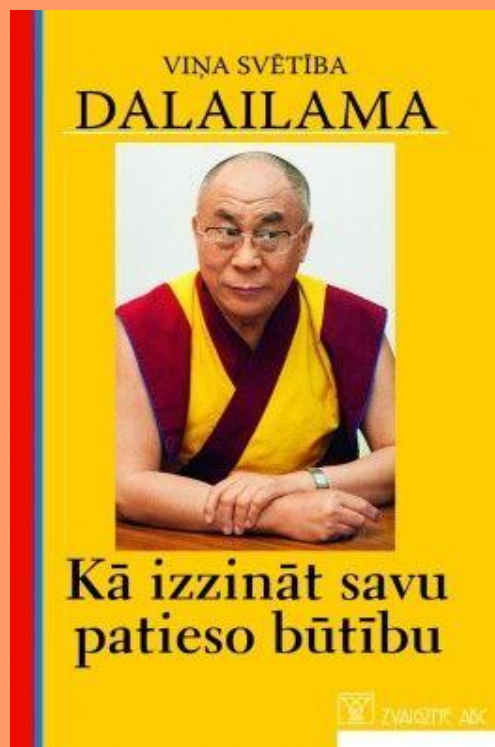
SECINĀJUMI:

Rietumu un Austrumu kultūru galveno atšķirību pamatā ir:

- “ **pasauls uztvere** . racionāla domāšana Rietumu pasaulē un pasaules uztvere ar intūcijas, emociju, jūtību palīdzību Austrumu pasaulē . iracionalitāte,
- “ **relīģija** . Vērdi un cilvēks kā centrālais reliģijas objekts Rietumos; reliģiju daudzveidība, Visums kā centrālais reliģijas objekts Austrumos,
- “ **dzīvesveida tradīcijas** . liberālisms, individuālisms Rietumu valstīs; masveidība, kolektīvisms, autoritārisms Austrumu zemēs.

ATZIŅA

“Jums Rietumos ir liel ākas mājas, bet mazākas ģimenes, jums ir bezgal īgas rūpes un nekad nav laika. Jūs varat aizce ļot uz otru pasaules galu, bet nevarat paskatīties pāri žogam, lai ieraudzītu kaimiņus.”
(Dalailama, tibetie šu garīdznieks un politiskais l īderis)

Kopīgais Rietumu un Austrumu kultūru attiecībās:

- “ indoeiropiešu saknes . vairāk musulmaņu tautas pēc izcelsmes ir indoeiropieši (piem., kurdi, tadžiki u.c.), tiepat kā Eiropas tautas. Nozīmīgi darbi indiešu kultūrā ir sacerāti sanskritā, kas arī ir indoeiropiešu valoda,
- “ globālās sasilšanas,
- “ dabas piesārņojums,
- “ nabadzība,
- “ neapmierinātība ar valstī veiktajām reformām vai ar tautrūkums,
- “ nelegālo imigrāciju,
- “ narkotiku izplatība,
- “ terorisma draudi un to apkarošana,
- “ Saimnieciski darījumi, tirdzniecība

UZDEVUMS SKOLĒNIEM:

sanūmūr jiet kop gos Rietumu un Austrumu kultūru aspektus p c svarīguma pakāpes (jāsuprāt).
Pamatojiet savu viedokli!

Rietumu un Austrumu kultūru raksturošanai bieži izmantotie **jēdzieni**:

- “ **okcidentālisms** . *Rietumu* zemju kultūrai raksturīgais domāšanas veids,
- “ **orientālisms** - *Austrumu* zemju kultūrai raksturīgais domāšanas veids,
- “ **Bībele** . kristiešu svētgrāmata, ko veido Vecā derība un Jaunā derība,
- “ **Kristietība** . Jēzus Kristus radītā mācība, kas uzsver Dieva un tuvākmlēstību,
- “ **Korāns** . musulmaņu svētgrāmata, kurā apkopotas prāvīeža Muhameda, islāma reliģijas radītāja, runas,
- “ **Budisms** . indiešu priņā Sidhārtas Gautamas mācība, kuras piekritji cenžas sasniegt pazuštāvokli . *nirvānu*, kad cilvēks ir brīvs no vālm,
- “ **Racionālisms** . uzskats, ka cilvēks pasauli izzina galvenokārt ar prātu.
- “ **Iracionalitāte** . uzskats, ka ar prātu, domāšanu pasaule ir neaptverama, loģiskos jēdzienos un spriedumos neizteicama.

E-kulturoloģija

Literatūra:

Austruma S., Muižarāja I. Kulturoloģija vidusskolai. Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.

Armstronga K. Islāms. Iesācējam. Rīga: Atēna, 2004.

Dalailama. Kā izziņot savu patieso būtību. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009.

Argle A., Purins V., Sviestis A. Kulturoloģija. . Rīga: RaKa, 2009.

Argle A., Purins V., Sviestis A. Kulturoloģija. Skolotāja grāmata. . Rīga: RaKa, 2010.

Rubenis J. Ievads kristīgajai meditācijai. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.

e-0urn. *Is Publiskās Lietas*

Vikipēdija. lv.wikipedia.org

citi interneta avoti